



Kontakty z Mediami  
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej  
**KOMUNIKAT PRASOWY nr 54/21**  
Luksemburg, 15 kwietnia 2021 r.

Wyrok w sprawie C-30/19  
Diskrimineringsombudsmannen/Braathens Regional Aviation AB

**Prawo Unii stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które uniemożliwiają sądowi rozpoznającemu powództwo o odszkodowanie, oparte na zarzucie dyskryminacji, stwierdzenie istnienia tej dyskryminacji, jeżeli pozwany zgadza się na wypłatę żadanego odszkodowania, zaprzeczając tej dyskryminacji**

*Sama wypłata kwoty pieniężnej nie może zapewnić skutecznej ochrony sądowej osoby, która żąda stwierdzenia, że była ofiarą takiej dyskryminacji*

W 2015 r. kapitan samolotu szwedzkiego lotu krajowego, obsługiwanego przez przewoźnika lotniczego Braathens Regional Aviation AB („Braathens”) zlecił poddanie pasażera pochodzenia chilijskiego, zamieszkałego w Sztokholmie (Szwecja), dodatkowej kontroli bezpieczeństwa.

Działając w imieniu tego pasażera, który uważał, że był ofiarą dyskryminacji z powodów związanych ze swoim wyglądem fizycznym i przynależnością etniczną, Diskrimineringsombudsmannen (rzecznik ds. przeciwdziałania dyskryminacji) wystąpił do Stockholms tingsrätt (sądu pierwszej instancji w Sztokholmie, Szwecja) z powództwem o zasądzenie od Braathens na rzecz tego pasażera odszkodowania za dyskryminację.

Braathens zgodził się wypłacić żadaną kwotę, zaprzeczając jednak istnieniu jakiegokolwiek dyskryminacji. Sąd pierwszej instancji zasądził wobec tego od Braathens zapłatę tej kwoty, ale stwierdził niedopuszczalność wysuwanych przez rzecznika ds. przeciwdziałania dyskryminacji żądań wydania orzeczenia ustalającego, stwierdzającego istnienie dyskryminacji. Sąd ten orzekł, że na podstawie szwedzkich przepisów proceduralnych jest on związany uznaniem roszczenia przez Braathens i w związku z tym jest zobowiązany rozstrzygnąć spór bez badania istnienia ewentualnej dyskryminacji. Po bezskutecznej apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji, rzecznik ds. przeciwdziałania dyskryminacji wniósł skargę kasacyjną do Högsta domstolen (sądu najwyższego, Szwecja).

Sąd najwyższy powziął wątpliwość co do zgodności szwedzkich przepisów z wymogami dyrektywy 2000/43<sup>1</sup> dotyczącej wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („karta”), który gwarantuje każdej osobie prawo do skutecznego środka prawnego, i w rezultacie zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy w razie uznania przez pozwanego roszczenia odszkodowawczego powoda, sąd powinien móc jednak zbadać kwestię istnienia dyskryminacji na wniosek strony, która twierdzi, że była jej ofiarą.

#### Ocena Trybunału

Na wstępie Trybunał przypomniał, że dyrektywa 2000/43 ma na celu wyznaczenie ram walki z dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne w celu wprowadzenia w życie w państwach członkowskich zasady równego traktowania. Poszanowanie tej zasady wymaga, aby w odniesieniu do osób, które uważają, że były ofiarami takiej dyskryminacji, zapewniona została skuteczna ochrona sądowa ich prawa do równego traktowania, niezależnie od tego, czy osoby te działają bezpośrednio, czy za pośrednictwem stowarzyszenia, organizacji lub osoby prawnej.

<sup>1</sup> Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. 2000, L 180, s. 22).

Ponadto zasady stosowania sankcji ustanowione w celu transpozycji tej dyrektywy do porządku prawnego państwa członkowskiego powinny zapewnić efektywną i skuteczną ochronę prawną praw wynikających z tej dyrektywy. Sankcje powinny być odpowiednio surowe w stosunku do wagi naruszeń, które są przez nie karane, zwłaszcza przy zapewnieniu rzeczywiście odstraszającego skutku, i przy poszanowaniu ogólnej zasady proporcjonalności.

W tym względzie Trybunał orzekł, że art. 7 i 15 dyrektywy 2000/43 w związku z art. 47 karty **stoją na przeszkodzie przepisom krajowym, które uniemożliwiają sądowi rozpoznającemu powództwo o odszkodowanie, oparte na zarzucie zakazanej przez tę dyrektywę dyskryminacji, zbadanie żądania stwierdzenia istnienia tej dyskryminacji, jeżeli pozwany zgadza się na wypłatę żądanego odszkodowania, nie przyznając jednak istnienia tej dyskryminacji.**

W pierwszej bowiem kolejności, z art. 7 dyrektywy 2000/43 wynika, że każda osoba, która twierdzi, że była ofiarą dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, musi mieć możliwość, w ramach postępowania mającego na celu powołanie się na prawa wywodzone z zasady równego traktowania, uzyskania od sądu orzeczenia w przedmiocie ewentualnego naruszenia tych praw, jeśli pozwany zaprzeczył podnoszonej dyskryminacji. W związku z tym, **sama wypłata kwoty pieniężnej nie może zapewnić skutecznej ochrony sądowej osoby, która żąda stwierdzenia istnienia takiego naruszenia.**

W drugiej kolejności, takie uregulowania muszą pełnić zarówno funkcję odszkodowawczą, jak i funkcję odstraszającą, jaką powinny spełniać sankcje przewidziane przez państwa członkowskie na podstawie art. 15 dyrektywy 2000/43. **Wypłata kwoty pieniężnej nie wystarcza bowiem, aby zaspokoić roszczenia osoby, która zmierza przede wszystkim do uzyskania stwierdzenia, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, że była ofiarą dyskryminacji.** Podobnie, **obowiązek zapłaty kwoty pieniężnej nie może zapewnić rzeczywiście odstraszającego skutku w stosunku do dopuszczającego się dyskryminacji,** gdy – tak jak w omawianej sprawie – pozwany kwestionuje istnienie jakiegokolwiek dyskryminacji, lecz uważa za bardziej korzystne, jeśli chodzi o koszty i wizerunek, wypłatę odszkodowania żądanego przez powoda. Trybunał uściślił również, że możliwość wszczęcia postępowania karnego nie pozwala, ze względu na jego własne cele oraz związane z nim ograniczenia, zaradzić brakowi zgodności środków zaskarżenia w sprawach cywilnych z wymogami tej dyrektywy.

W trzeciej kolejności, Trybunał podkreślił, że takiej wykładni nie podważają zasady lub względy prawa procesowego, takie jak zasada dyspozycyjności, zasada ekonomii procesowej i dążenie do polubownego rozstrzygania sporów. Po pierwsze bowiem, ustawodawstwo krajowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu przed sądem krajowym skutkuje przeniesieniem kontroli nad sporem na pozwanego, ponieważ wrazie uznania przez pozwanego roszczenia o wypłatę żądanego odszkodowania powód nie może już uzyskać od sądu rozpoznającego sprawę rozstrzygnięcia w przedmiocie podstawy jego żądania ani nie może sprzeciwić się zakończeniu postępowania wszczętego z jego inicjatywy. Po drugie, sąd krajowy w żaden sposób nie naruszyłby zasady dyspozycyjności, gdyby pomimo uznania przez pozwanego roszczenia o wypłatę żądanego przez powoda odszkodowania zbadał on, czy podnoszona przez powoda dyskryminacja istnieje. Takie badanie dotyczyłoby podstawy roszczenia odszkodowawczego, które jest objęte zakresem przedmiotu sporu.

Wreszcie, w czwartej kolejności, Trybunał przypomniał, że prawo Unii co do zasady nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku ustanowienia przed sądami krajowymi, w celu zapewnienia ochrony praw, które jednostki wywodzą z prawa Unii, środków prawnych innych niż przewidziane w prawie krajowym. Stwierdził jednak, że w omawianej sprawie **poszanowanie prawa Unii nie wymaga ustanowienia nowego środka prawnego, lecz ogranicza się do wymogu, aby sąd krajowy odmówił zastosowania normy proceduralnej, która uniemożliwia orzekanie w przedmiocie istnienia podnoszonej dyskryminacji,** a to z uwagi na niezgodność tej normy nie tylko z art. 7 i 15 dyrektywy 2000/43, lecz również z art. 47 karty. Te przepisy dyrektywy konkretyzują jedynie bowiem prawo do skutecznego środka prawnego zagwarantowane w art. 47 karty, które samo w sobie jest wystarczające, aby przyznać jednostkom prawo, na które mogą się one powoływać w sporze.

---

**UWAGA:** Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

---

*Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.*

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793